v Brně, 15. března 2024

Zdravím redakci Artiklu a jeho šéfredaktorku Baru Alex Kašparovou,

je mou nemilou povinností, jež vyvěrá z hluboké konsternace a kolegiální loajality, vyjádřit se touto formou k textu Adama El Chaara o mojí sbírce Křížeček na čelo.

V prvé řadě podotýkám, že tato kritika se v žádném směru netýká Adamova hodnocení mé sbírky jako takové, ale drasticky problematického tónu jeho textu. Ostatně, že kriticky-redakční aparát konstantně selhává, na to jsme bohužel zvyklí, což Dominik Bárt důsledně probírá ve své eseji ZNOVU K LITERÁRNÍ KRITICE A REFLEXI LITERATURY VŮBEC na webo H7O.

Zde je selhání editora evidentní. Do očí bije označení mého odkazu na Taylor Swift, ikonu a fenomén globálního formátu, za akademismus. Ono tvrzení fakticky nepravdivé. A to je jen jeden z plejády problematických momentů. Přímé i nepřímé hulvátství tohoto pisálka však dalece přesahuje trapnost neprofesionálních reflexí poezie. El Chaar oklešťuje přirozeně komplexní jevy, čímž przní hodnotu poezie, o níž píše, zatímco není schopen ani nejzákladnější čili nezbytné rešerše kontextu. Pod rouchem autorské licence objektivizuje básníky, preferenčně ženského pohlaví, a vyplňuje prostor prázdným nebo eventuálně urážlivým výrazivem, aniž by v rámci textu jakkoli prokazoval platnost těchto svých "postojů".

Moje rozhořčení je eticko-fyziologické. Způsob, jakým El Chaar zmiňuje moje kolegy a konstatuje autismus, je silně alarmující. Pevně věřím, že žena nemusí být hodná, mírna ani stoická, aby byla brána vážně. Moje naštvání není impulzivní, a je bez pochyb úměrně situaci. Autor navíc nenapadá pouze moji důstojnost, ale v podstatě využije každé příležitosti někoho ponížit.

*Vyhrazuji se vůči tomu, jak El Chaar označil Moniku Búřilovou (alias Olgu Wawracz) za "interesantní", přičemž nenapíše ani jedno slovo o její poezii. Místo toho, aby se uráčil odvést kousilínek úsilí a vyjádřil se konkrétně, přisuzuje této básnířce redundantní přívlastek "zajímavá", respektive jeho cizojazyčnou formu. Z pohledu čtenáře taková chvála nemá merit, ať už byl úmysl jakýkoli. Výsledek je tristní. A vzhledem k silné přítomnosti šovinistické perspektivy v El Chaarově (*1984) práci, vyvstává otázka, zda-li jej k plytce dekorativnímu označení této básnířky (*2004) nevede male gaze.*

Redakční spolupráce Dominika Bárta a Víta Slívy konstatovaná obrazem „mladý a starý" páchne ageismem. Nezvládá důstojně představit legendárního mistra korektora, s nímž je čest spolupracovat, ani onoho nadějného editora. Je taky obrovský rozdíl zmínit mezigenerační spolupráci v rámci důstojného uvedení obou jmenovaných, ale toho se v El Chaarově textu nedočkáme.

Ani ableismus není El Chaarovi cizí. Líčí scénu z mého prvního čtení v roce 2013, a tvrdí, že jsem tam měla plno přátel. Je to fikce prezentovaná jako fakt užitý k deformaci mojí autistické zkušenosti.

Následně pokrytecky popisuje, jak Ellen Makumbirofa i já slovem bojujeme o přesnější osvětu poruchy autistického spektra. Byť je zmíněn v mojí sbírce, autismus není poezie a není předmětem diskuze.

Vrcholem nekompetence a sexistické arogance je El Chaarův narativ o mojí kolegyni Janě Orlové. Jana a já jsme básnířky, absolventky Gymnázia Uherské Hradiště a vysokoškolsky vzdělané v umění performance v tomtéž ateliéru na FaVU VUT. Tendence nás porovnávat je prakticky absurdní, ale technicky pochopitelná a možná. Inu, El Chaar Janu zmiňuje při první příležitosti, a okamžitě z textu o jedné sbírce dělá komparativní text o dvou autorkách. Avšak v samotném těle textu je Jana zmíněna jedinkrát a velmi úsporně. Není to řádné uvedení do kontextu, ale odepření autonomie mojí sbírce tra banalizace Jany jako umělkyně.

To jsme však pojmenovali jen špičku ledovce, neboť ta jediná zmínka o Janě zní „Orlová má humor a porno". Nad tímto výrokem se mi zužuje krk, běhá mi mráz po zádech a vře mi krev. Jedná se o označení skrz naskrz hnusná, zhýralá a bytostně ponižující. Erotické prvky v Janiných basních jsou pravým opakem porna svojí vrstevnatostí. Porno je samoúčelně explicitně sexuální. Pornografická činnost sama o sobě není podřadná, avšak chybně takto popisovat Janinu tvorbu znamená drasticky nedůstojné popření vůči motivům, principům a kořenům její práce. Jana ve svých performancích se svým tělem pracuje jako s nástrojem a výrazovým prostředkem. Díky letem svědomité práce a studia systematicky prohlubuje svůj dar skrze body-art spirituální intimitu. Bravurně integruje prvky rituálů, dekadence a transgrese (překonávání sebe samé). Osobně v Janině práci vidím paralely s magickým realismem.

Aby toho nebylo málo, celá věta je modelována dle šovinistického vzorce „madonna-whore", čímž dehonestuje nás obě na lidské úrovni. Nutno podotknout, vůči mně se technicky vyjadřuje měkce, ale stále dle zákonitostí té vulgární juxtapozice. Jak něco tak jednoznačně problematického mohlo projít redakcí?

El Chaar mně ještě jednou pošpinil, když popsal, jak v závěru sbírky „vyzývavě odtančím". Obecně respektuji právo recenzenta uvádět své vlastní asociace a rozbory. Zde je však jasné, že Adam moji sbírku buďto nedočetl anebo tragicky nepochopil. V poslední části není doslova nic, co by obhajovalo tuto paralelu. Jedná se o klišé srovnatelné s balící hláškou jako „Slečno, chodíte sem často?"

Ohrazuji se vůči tomu, aby moje sbírka byla zneužita k takto ponižujícímu účelu. Je mi k blití z toho, že text prošel pod rukama editora i korektora, Bára Alex Kašparová jej schválila a byl otisknut. Báro, že se nestydíte.

Žádám minimálně řádné editorské zpracovávání El Chaarových textů. Optimální by bylo přenechat jeho roli někomu, kdo umí číst, psát a chovat se slušně.

Za cech básníků jazyka českého
Eva Marie Růžena